

1917 14. Dec. 1888: 1. Beh. af Lovf. om Universitetets og Kommunitetets Lønningsforh. 1918

pligter enhver saadan Kandidat til at bevidne en Vogn for at faae sin Examen's attest. Jeg tager et enkelt Tilfælde og kunde tage flere. Jeg forstaaer ikke den Stilling, Professorerne indtage ved Examen, og jeg tror, at de gjerne ville være fri for den; thi den kan kun være dem besværlig. Jeg siger det rent i Almindelighed, jeg taler ikke for at forrædige enkelte Personer, jeg tager det rent principielt. Jeg tror ikke, at det at være Examinator ved en Examen, at skulle bestemme, om den og den kan det, og om der er en forsvaerlig Uddannelse til at faae det og det Embede, lader sig forene med en fuldstændig fri videnskabelig Stilling ved Universitetet i deres Virksomhed som Docenter. Vi kunne sige, at vi komme til det samme med Hensyn til Theologien, og noget Sandt er der deri. Der har tidligere været oppe, og jeg synes, at man har fra forskjellige Sider funnet enes om Udfælgeligheden af, i Stedet for det theologiske Fakultet i den Skikkelse, hvori det nu haves, at faae en folketreffelig, evangelisk-lutherisk Præstestole. Det er befyndeligt, at det kun er nævnt rent anthyndningsvis af en enkelt Taler under denne Debat, som om ogsaa dette var Noget, man ganske var gaaet bort fra. Jeg skulde have hørt meget feil, dersom ikke omtrent de samme Anker, som det ærede Medlem for Aarhus (Pinsel) var en saa varm Tolk for overfor det juridiske Fakultet, kunne fremsættes om ikke i saa stærk en Grad, saa dog tilbøls, overfor det theologiske Fakultet. I alt Fald har det været Tilfældet tidligere, muligt det er blevet bedre nu. Men hvad der derimod er utvivlsomt sandt, er, at hele den Præsteforbereðelsesmaade, som de unge Menneſter faae — og det tror jeg, at de Bedste af dem selv søle varmt — er ikke særlig skikket til Forberedelse for de Præstefald, som de i vore Dage kunne faae, ligesom de ere gaaede bort fra Examen'sbordet, og jeg er tilbøielig til at tro, at naar vi kaste et Blik paa den Gjærning, hvortil de forberedes, ville vi utvivlsomt kunne indrette en Præstestole saaledes, at den er langt at foretrække til Forberedelse af Præster i den danske Folkekirke for det theologiske Fakultet, som det nu er. Dette er Anthyndinger, som Andre muligt ville finde Anledning til at tage op. Dette med Hensyn til Læremethoden, men

ifden jeg er ved dette, maa jeg dog spørge: er det ikke muligt at faae Universitetet dannet saaledes, hvis det skal være, som det er sagt for, og som det er anthyndet af flere ærede Talere, en fri videnskabelig Høiskole og ikke en Examen'sdresuranstalt. Var det ikke muligt at faae en Ordning, ifølge hvilken en Del Lærere — jeg tør ikke altid paastaa de yngste, thi de kunne maaste være mere skikkede til at gaa paa en Maade i anden Afdeling — særlig tog Undervisningen for Studenterne, saaledes at disse kunne slippe for Manduktorvæsenet. Nu er det jo bekjendt, og vi kunne vel sige det nærmere oplyst — selve Bifterne over dem, der have gaaet paa Examinatorieme, ere ikke oplysende — at Studierne, Forberedelsen til Examen, foregaar kun i ringe Grad paa Universitetet, men væsentlig udenfor, tilbøls ved Selbstudium og ved Manduktorvæsenet. Nu siger man, at man lod Studenterne slippe for at betale Honorarer for Forelæsningerne, men kun for at de skulle betale saa meget desto Mere til Manduktorvæsenet. Kunde der ikke finde en saadan Ordning Sted, at de Lærere, som vare skikkede dertil, kunde træde i Stedet for de Lærere, som de nu have i Manduktorerne, og at vi saaledes ved Universitetet havde en Stof af Professorer, som vare fritagne for denne Examen'sdresjur, og ogsaa vare fritagne for Examinatorieme og kun havde at hengive sig til deres Videnskab og frie Forelæsninger, dog med Opgivelse af, hvor mange de vilde holde i hvert Semester. De holde saa Universitetet oppe som Videnskabens Høiskole, og de Andre have den egentlige Lærergjærning. Nu mener man vel, at det er ikke Lærergjærning, der skal være, men Forelæsninger og Videnskab, men det er ikke sandt. Skoledrengene komme fra Latinskolen. Der have de havt deres Lektier, proppede i dem Dag for Dag, og have faaet Examen. Nu komme de til Universitetet. Den eneste Forandring er den, at de ikke ere saaledes bundne med Hensyn til Tiden. De skulle ikke møde paa Klokketiet som i Skolen, men deres Lektier skulle de lære, dersom de agte at faae Examen. Det er ganske som i Skolen. De ere kun Skoledisciple i en anden Forstand, forjaavidt de arbejde til Examen, det vil sige de allerfleste af dem; med enkelte kan det være anderledes, fordi de kunne have andre Forhold, og dermed mener jeg, at en videre Examen's-